

Примљено : 14. 6. 2022			
Орг. Јед.	Број	Прилог	Број лист
	53/11		

Филозофском факултету у Нишу

Тирила и Методија 2

18000 Ниш

ЖАЛБА

На Извештај о кандидатима

за избор у звање доцента из области Психолошких наука

објављен 16. 5. 2022. године

Поштовани,

Овим путем желим да уложим жалбу на одлуку комисије о избору у звање доцента из области Психолошких наука (Методологија психолошких истраживања 1 и Примењена социјална психологија) (у даљем тексту: **Жалба**).

Конкурс за наведену позицију расписан је 23. 2. 2022. године у листу „Послови“ бр. 975 Националне службе за запошљавање (у даљем тексту: **Конкурс**).

Извештај о кандидатима за избор у звање наставника за наведену позицију која је одређена Конкурсом заведен је у регистар 13. 5. 2022. године, а објављен на веб-презентацији Филозофског факултета у Нишу 16. 5. 2022. године (<https://www.filfak.ni.ac.rs/izbor-u-zvanja>) (у даљем тексту: **Извештај о кандидатима**).

Извештај о кандидатима потписала је комисија коју су чинила четири (4) члана из уже научне области – психолошке науке (у даљем тексту: **Комисија**). Чланови комисије са Филозофског факултета Универзитета у Нишу били су доц. Др Марија Пејчић, проф. др Небојша Милићевић и проф. др Владимир Хедрих, док је ангажован и један члан са Филозофског факултета Универзитета у Београду, проф. др Драган Попадић.

Према наведеном Извештају о кандидатима, на конкурс су се пријавила два кандидата, др Стефан Ђорић и др Јелена Блануша (у даљем тексту: **Кандидати**), за које је комисија закључила да испуњавају формалне услове за расписану позицију.

Желим овим путем, подношењем Жалбе на Извештај о кандидатима, да се позовем на шест тачака које сматрам кључним за доношење одлуке о избору у звање најбољег кандидата, а за које сматрам да сам као кандидат оштећена приликом анализе и одлучивања комисије

ПРИГОВОРИ У ВЕЗИ СА ИЗВЕШТАЈЕМ О КАНДИДАТИМА

1. Формално образовање: докторат из уже научне области – Психолошке науке

У одељку 1 Извештаја о кандидатима – *Подаци о кандидатима, подаци о образовању и професионалној каријери*, комисија закључује да оба кандидата испуњавају формалне услове за избор у звање, али даје предност кандидату др Стефану Ђорићу, примећујући да је тема мастер рада и докторске дисертације наведеног кандидата ближа предметима за који се врши избор у звање доцента.

„На основу свега приказаног, изводи се закључак да оба кандидата испуњавају услове који се односе на формално образовање. Када се ради о другим елементима анализираним у овом сегменту, уочава се значајна уједначеност кандидата у погледу дужине и обима педагошког рада. Међутим, можемо констатовати да постоји квалитативна разлика, релевантна за расписани Конкурс, а тиче се тога да су мастер рад, докторска дисертација, као и предмети на којима је стекао искуство кандидат др Стефан Ђорић, у области социјалне психологије, док је ангажован и у настави на предмету Методологија психолошких истраживања 1“, што су предмети на које се односи овај Конкурс, док то са мастер радом, докторском дисертацијом и предметима на којима је до сада радила кандидаткиња др Јелена Блануша није случај.“

Са друге стране, према *Ближим критеријумима за избор у звања наставника Универзитета у Нишу (члан 12, став 1 и став 2)*, као критеријум се наводи да је потребно да кандидат има звање доктора наука из уже научне области, што је у овом случају *Психолошке науке*:

„У звање доцент може бити изабрано лице које испуњава следеће критеријуме:

1. докторат наука из уже научне области за коју се бира“

На основу наведеног, може се закључити да оба кандидата једнако испуњавају овај услов, те је увођење предности на основу теме мастер рада и докторске дисертације у овом случају неоправдано и није засновано на условима прописаним горенаведеним правним актом.

2. Кретање у професионалној каријери

У одељку 1 Извештаја о кандидатима – *Подаци о кандидатима, подаци о образовању и професионалној каријери*, Комисија анализира и кретање у професионалној каријери Кандидата, где закључује да је кандидат др Стефан Ђорић стекао радно искуство на предметима који су предмет Конкурса, занемарујући чињеницу да је и др Јелена Блануша стекла искуство на врло блиском предмету – *Методологија педагошког истраживања* на Високој школи струковних студија за образовање васпитача и тренера у Суботици.

Додатно, у извештају се наводи да претходно педагошко искуство није нужно за избор у звање (како је и дефинисано *Ближим критеријумима у избор у звање наставника*), али је оно овом приликом анализирано.

3. Преглед научног и стручног рада кандидата

У одељку 2 Извештаја о кандидатима – *Преглед научног и стручног рада кандидата*, Комисија даје преглед публикација и мишљење о радовима кандидата. И у овом случају комисија закључује да је потребно дати предност кандидату др Стефану Ђорићу, уз следеће образложење:

„Узимањем у обзир квантитативних показатеља, односно индекса научне компетенције, закључује се да кандидаткиња др Јелена Блануша поседује знатно већи број радова, као и бодова, како када се посматрају све публикације, тако и оне основне, у поређењу са кандидатом др Стефаном Ђорићем.

Упркос мањем квантитативном обиму, научна истраживања која је спровео др Стефан Ђорић у последњих 5 година су обрађивала теме из области социјалне психологије. Кандидаткиња др Јелена Блануша је своје главне научноистраживачке активности усмерила према разнородним темама које улазе у области педагошке психологије, психологије менталног здравља, перцепције физичких објеката, организационе психологије и психологије даровитости. Одређени ставови, и то према даровитости, даровитој деци и вакцинацији, били су предмет њених радова, али су ови конструкти анализирани из перспективе психологије даровитости, односно психологије менталног здравља. Тема једног апстрактa је ефекат фацијалне експресије на атрактивност, што је најприближније социјално-психолошком пољу. [...]

Из свега наведеног, изводи се закључак да оба кандидата испуњавају формалне услове за избор у звање доцента који се тичу научноистраживачког рада. Кандидаткиња др Јелена Блануша својом богатом научном продукцијом документује познавање области психологије којима припадају радови и издваја се као кандидат вредан пажње, који недвосмислено постварује значајан допринос у пољу психологије. Међутим, када се акценат стави на предмете за које је расписан Конкурс, научне активности др Стефана Ђорића су, упркос њиховом мањем квантитативном обиму, у већем сагласју са научним темама обухваћеним предметима на које се односи позиција за коју је расписан Конкурс.“

Правилник *Ближи критеријуми за избор у звања наставника* предвиђа искључиво квантитативно оцењивање компетенција кандидата у погледу научне продукције у члану 12, став 7, став 8 и став 9:

„6. у последњих пет година најмање један рад, објављен у часопису:

- категорије M21, или
- категорије M22, или
- категорије M23 са петогодишњим импакт фактором већим од 0.49 према Томсон Ројтерс листи, или –
- са SSCI листе, или
- са SCI листе,

у којем је првопотписани аутор, при чему рад у часописима наведених категорија и листи, кандидат може заменити са два рада у часописима који се издају на енглеском, француском, немачком или руском језику, у којима је бар у једном раду првопотписани аутор,

7. најмање једно излагање на међународном или домаћем научном скупу.

Научни радови којима се кандидат квалификује морају *бити из уже научне области за коју се бира у звање*, уз обавезно навођење DOI бројева или достављање радова у штампаној форми.“

Према наведеном правилнику, научни рад кандидата се оцењује квантитативно, и то у одређеној ужој научној области, што је у случају овог Конкурса дефинисано као *Психолошке науке*. Према квантитативним показатељима научног и стручног рада који су представљени у Извештају комисије, кандидаткиња др Јелена Блануша укупно има више него двоструко више остварених научних резултата од кандидата др Стефана Ђорића (укупан индекс научне компетенције 66,5 насупрот 30,5), а у последњих 5 година чак 3,2 пута више (51,5 насупрот 16). Такође, кандидаткиња др Јелена Блануша има значајно више радова објављених у међународним и домаћим часописима.

На основу овог критеријума, кандидаткиња др Јелена Блануша далеко више испуњава услове за избор у звање доцента и требало би да има предност у погледу избора.

Ако се и прибегне анализи тема радова, односно квалитативном тумачењу које је понудила Комисија током писања Извештаја о кандидатима (а које није претходно одређено правним актима), може се сматрати неоправданим давање предности кандидату др Стефану Ђорићу. Овај став ће бити образложен за сваки наставни предмет који је предмет Конкурса.

Примењена социјална психологија. Кандидаткиња др Јелена Блануша у више радова се бавила темама које представљају примену сазнања из социјалне психологије у другим, примењеним психолошким областима (шта и Комисија примећује у анализи: „Одређени ставови, и то према даровитости, даровитој деци и вакцинацији, били су предмет њених радова, али су ови конструкти анализирани из перспективе психологије даровитости, односно психологије менталног здравља. Тема једног апстрактног је ефекат фацијалне

експресије на атрактивност, што је најприближније социјално-психолошком пољу.“). Примена социјалне психологије у практичним психолошким областима јесте област изучавања Примењене социјалне психологије, како је дефинисана Књигом предмета („Курс је замисљен као наставак усавршавања из области социјалне психологије и као модел премощавања ка практичним областима психологије али и другим дисциплинама које своју примену имају у здравственим институцијама, радним организацијама, школама, породичним и другим групама.“). У наставку текста наводе се подаци из Књиге предмета за предмет Примењена социјална психологија, са наглашеним кључним деловима који се односе на научни рад др Јелене Блануше, којима се поткрепљује и ова теза:

„Садржај предмета, Теоријска настава

1. Групни учинак: детерминанте продуктивности 2. Групни учинак: учинак у интеракцијским групама 3. Групни учинак: структура групе 4. Ставови и промена става: природа, порекло и промена става. 5. *Ставови и промена става: развој отпорности на промену, предвиђање понашања и пропаганда (моћ рекламе).* 6. *Социјална психологија и здравље: понашање и здравље.* 7. *Социјална психологија и здравље: стрес и здравље.* 8. Социјална психологија и здравље: превенција и стратегије промена здравствених понашања 9. *Социјална психологија и средина: Околина као извор стреса.* 10. Социјална психологија и средина: Примена социјалне психологије у мењању понашања које штети околини 11. Социјална психологија и право. 12. *Социјална психологија у организацијама: организацијски исходи.* 13. Социјална психологија у организацијама: теорије организационих исхода 14. Социјална психологија у организацијама: вођство и руковођење. 15. Примене атрибуцијског приступа (мотивација, клиничка психологија, интимне везе).“

Имајући наведено у виду, а нарочито чињеницу да је Конкурс расписан за предмет Примењена социјална психологија (а не: Социјална психологија), може се закључити да и кандидаткиња др Јелена Блануша, једнако као и други кандидат, испуњава услове који су предвиђени за ангажовање на предмету на који се односи Конкурс.

Методологија психолошких истраживања 1. Комисија у свом тумачењу није анализирала компетенције кандидата за ангажовање на другом наставном предмету који је предмет конкурса – Методологија психолошких истраживања 1. Широко поље истраживања кандидаткиње др Јелене Блануше, а које комисија у контексту предмета Примењена социјална психологија тумачи као недостатак у односу на другог кандидата, је заправо оно што би јој могло дати предност у погледу предмета Методологија психолошких истраживања 1. Будући да је свој научни рад усмерила на више психолошких поља, искуство које је овако стекла (а шта је потврђено објављивањем у престижним страним, као и домаћим научним часописима) могло би јој дати знатну предност у односу на другог кандидата у погледу методологије која се примењује у различитим психолошким областима, те није ограничено само на методологију истраживања која се примењује у области социјалне психологије. Увидом у научне радове др Јелене Блануше могуће је приметити да су примењиване готово све психолошке

методе, технике, стратегије и анализе описане у Књизи предмета Методологија психолошких истраживања 1. У наставку се наводи комплетан садржај предмета, где су наглашене области у којима др Јелена Блануша има доказиво и проверљиво методолошко искуство.

„Теоријска настава

1. *Експериментална истраживања, дефиниција, врсте и предности. Комбинована истраживања*
2. *Систематско неекспериментално истраживање, посматрање, врсте. Популација и узорак, врсте.*
3. *Објекти истраживања, подела, релације међу варијаблама, основни нивои мерења.*
4. *Припремна фаза пројекта, идејна скица, типови истраживања према крајним циљевима*
5. *Структура пројекта: теоријски, методолошки и материјални део пројекта.*
6. *Писање извештаја (елаборат, монографија, чланак, саопштење), форма извештаја*
7. *Упитник и интервју, врсте, предности, израда. Отворена и затворена питања.*
8. *Недостаци питања по Гуду и Хету.*
9. *Партенове и Галупове препоруке, стратегија упитника.*
10. *Кодирање података са упитника и основне врсте статистичких поступака обраде података.*
11. *Мултиваријантна анализа : типови елаборације (објашњење, тумачење, спецификација, валидација*
12. *Контролна истраживања, технике контроле спољних и конфундирајућих варијабли*
13. *Израда скала, врсте. Ранговање, први избор, поређење парова, скала семантичког диференцијала.*
14. *Скале за испитивање ставова: Терстонова и Ликертова.*
15. *Скале за испитивање ставова: Гутманова и Богардусова.“*

4. Педагошки рад и допринос развоју наставе, елементи доприноса академској и широј заједници

У одељку 3 (Педагошки рад и допринос развоју наставе) и 4 (Елементи доприноса академској и широј заједници) Извештаја о кандидатима, Комисија закључује да ови елементи нису услов за избор у звање доцента, будући да Кандидати нису раније бирани у наставничка звања, те да се неће формално оцењивати.

Премда не постоји потреба да се испуњеност ових услова разматра, поставља се питање зашто се услови о ранијем педагошком искуству анализирају у одељку 1 – *Подаци о професионалном искуству*. У оба наведена одељка др Јелена Блануша пријављује већи број активности од др Стефана Ђорића. Ово наводи на закључак да су необавезни услови селективно разматрани, и то у оном случају када Комисија даје формално предност др Стефану Ђорићу.

Уколико није неопходно да услови који нису обавезни за избор у звање буду разматрани, сматрамо да се такав приступ мора примењивати неселективно, односно да се или анализирају или не анализирају у свим одељцима Извештаја о кандидатима како би се обезбедило равноправно поступање према Кандидатима у свим сегментима.

5. Закључак комисије

У одељку 6. – *Закључак и предлог комисије*, закључено је да оба кандидата испуњавају услове за избор у звање, при чему дају предност кандидату др Стефану Ђорићу:

„Из свега наведеног, комисија закључује да оба кандидата остварују доприносе у области психологије, дајући предност др Стефану Ђорићу као кандидату који је докторирао на теми из области социјалне психологије и своје досадашње педагошко искуство изградио управо на предметима за које је расписан Конкурс, као и њима сродним. Комисија његов вишегодишњи научноистраживачки рад у социјалној психологији, упркос његовом мањем квантитативном обиму, у односу на научноистраживачки рад кандидаткиње др Јелене Блануше, сматра кључном предношћу. Додатно, читањем радова може се уочити да кандидат др Стефан Ђорић доследно демонстрира висок степен диференцираности у погледу методолошке терминологије, те опрезност у закључивању и критичност, што је веома важно узимајући у обзир предмете на које се односи позиција за коју се овом приликом врши избор.“

Упркос значајно већој научној продукцији др Јелене Блануше, Комисија даје предност кандидату др Стефану Ђорићу, процењујући радове др Стефана Ђорића као квалитетније у погледу методолошке терминологије и прецизности изношења закључака. Ова оцена комисије може се сматрати неутемељеном и непоткрепљеном аргументима, с обзиром да су радови др Јелене Блануше прошли ригорозну научну проверу рецензената из области психологије релевантних за објаву појединачних радова, те оцењени као прикладни за објаву у међународним научним часописима (укупно: 2 рада у категорији M21, и по један рад у категорији M22 и M23), док, поређења ради, др Стефан Ђорић има само један објављен рад у међународном часопису (категорије M22). Управо због тога, сматрамо да је кандидаткиња др Јелена Бануша оштећена оваквим, субјективним тумачењем комисије.

ПРИГОВОР У ВЕЗИ СА ПИТАЊЕМ РЕГУЛАРНОСТИ ПРОЦЕДУРЕ ИЗБОРА

6. Питање регуларности расписаног Конкурса

У Конкурсу расписаном 23. 2. 2022. године у листу „Послови“ бр. 975 Националне службе за запошљавање наводи се да је за пријаву потребно доставити, међу осталом документацијом, и „потврду о најмање три године педагошког искуства у високошколској установи“. У наставку достављамо извод из наведеног Конкурса са наглашеним делом којим се свједоштво поткрепљује.

„УСЛЮЗИ: за стицање звања и заснивање радног односа наставника прописани су Законом о високом образовању, Правилником о поступку стицања звања и заснивања радног односа наставника Универзитета у Нишу и Статутом Филозофског факултета у Нишу. [...] Уз пријаву кандидати подносе и следећа документа: биографију, библиографију, радове, оверене фотокопије диплома о завршеним нивоима студија, оверену фотокопију дипломе о стеченом научном степену доктора наука или уверење о докторирању (оригинал или оверена фотокопија), *потврду о најмање три године педагошког искуства у високошколској установи*, уверење надлежне полицијске управе да против њих није изречена правноснажна пресуда за кривична дела из члана 72 став 4 Закона о високом образовању и попуњен, одштампан и потписан образац о испуњавању услова за избор у звање наставника који се налази на веб порталу Универзитета у Нишу www.npao.ni.ac.rs.“

Са друге стране, правни акти који одређују услове за избор у звање доцента дозвољавају конкурисање кандидатима који немају педагошко радно искуство у високом образовању, односно да за позицију доцента није неопходно имати радно искуство у настави. У наставку наводимо изводе из правних аката које одређују услове за ову позицију са наглашеним деловима који су кључни за предмет ове Жалбе:

Закон о високом образовању, члан 74, став 6: „У звање доцента може бити изабрано *лице које је претходне степену студија завршило са просечном оценом најмање осам (8), односно које има најмање три године педагошког искуства на високошколској установи*, има научни назив доктора наука, односно уметнички назив доктора уметности, и има научне, односно стручне радове објављене у научним часописима или зборницима, са рецензијама, односно уметничка остварења.“

Статут Филозофског факултета у Нишу, члан 104, став 2: „У звање доцента може бити изабрано *лице које је претходне степену студија завршило са просечном оценом најмање осам (8), односно које има најмање три године педагошког искуства на високошколској установи*, има научни назив доктора наука, и има научне, односно стручне радове објављене у научним часописима или зборницима, са рецензијама.“

Ближи критеријуми за избор у звања наставника, Гласник Универзитета у Нишу, члан 12, став 4: „3. позитивна оцена педагошког рада утврђена у складу са чланом 13. Правилника о поступку стицања звања и заснивања радног односа наставника Универзитета у Нишу, *осим ако се бира први пут у наставничко звање*“.

На основу наведеног, може се закључити да услов о поседовању минимум три године педагошког искуства у настави на високошколским установама не може бити услов за пријаву на конкурс, будући да је, према постојећим правним актима, дозвољено да за ову позицију аплицирају и кандидати без радног искуства који имају просечну оцену на

студијама најмање осам (8). На основу тога, може се закључити да је Конкурс био ограничавајућег карактера, те да се на основу њега нису могли пријавити потенцијално заинтересовани кандидати који би у довољној мери испуњавали услове који су предвиђени горенаведеним правним актима.

Закључак

На основу свих примедби изнесених у тексту шест тачака на којима се заснива овај приговор и њихових образложења, молимо Вас да поступите тако што ћете отклонити уочене неправилности:

1. Обезбедити непристрасно одлучивање Комисије на основу формалних критеријума и постојећих правних аката који одређују услове и начин избора у звање, тако да се обезбеди објективније одлучивање о радним и научним компетенцијама кандидата који се односе на позицију доцента из области психолошких наука (претходно образложено у тачкама под бројем 1, 2, 3, 4 и 5 ове Жалбе)

2. Испитати регуларност спроведеног конкурса и, уколико се утврде неправилности, обезбедити расписивање конкурса који би био у складу са постојећим правним прописима (Законом о високом образовању, Правилником о поступку стицања звања и заснивања радног односа наставника Универзитета у Нишу, Статутом Филозофског факултета у Нишу и Ближи критеријумима за избор у звања наставника Универзитета у Нишу) (претходно образложено у тачки бр. 6 Жалбе).

У Београду,

10. 6. 2022. године.

С поштовањем,

Др Јелена Блануша.

